

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 298/2024-15

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duřu a sudcov Ladislava Duditřa a Rastislava Kařřáka (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného Advokátska kancelária VERIONS, s. r. o., Radvanská 21, Bratislava, proti uzneseniu Krajského súdu v Trnave č. k. 12Ncp/6/2024-1080 z 31. januára 2024 takto

rozhodol:

Ústavnú sťažnosť **odmieta**.

Odôvodnenie:

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len ústavný súd) 20. mája 2024 domáha vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením krajského súdu označeným v záhlaví tohto uznesenia. Navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť krajskému súdu na ďalšie konanie a priznať mu náhradu trov vzniknutých v konaní pred ústavným súdom.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že Mestským súdom Bratislava II (predtým Okresným súdom Bratislava I, pozn.) bolo pod sp. zn. B1-7P/1/2021 na základe návrhu sťažovateľa (otca maloletých detí) vedené konanie o uloženie výchovného opatrenia obom maloletým deťom a matke v podobe podrobenia sa odbornému psychologickému poradenstvu.

3. Uznesením súdu prvej inštancie č. k. 7P/1/2021-530 z 3. marca 2022 bol návrh otca na uloženie výchovného opatrenia zamietnutý. Proti predmetnému uzneseniu sťažovateľ podal odvolanie, pričom v priebehu odvolacieho konania vzniesol proti zákonnej sudkyňi súdu prvej inštancie Mgr. Kataríne Škultétyovej, ktorej bola vec pridelená 3. januára 2023, viaceré námietky zaujatosti (podania zo 16. januára 2023, z 23. januára 2023, 3. apríla 2023 a 20. apríla 2023).

4. Napadnutým uznesením krajský súd ako nadriadený súd podľa § 54 ods. 2 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) zákonnú sudkyňu Mgr. Katarínu Škultétyovú nevyvlúčil z prejednávania a rozhodovania veci vedenej mestským súdom. S poukazom na obsah súdneho spisu a obsah vyjadrenia zákonnej sudkyne k uplatnenej námietke zaujatosti dospel k záveru, že v danom prípade neexistuje v zmysle § 49 CSP žiaden objektívny dôvod zakladajúci pochybnosti o nezaujatosti konajúcej sudkyne. Uviedol, že procesný postup zákonnej sudkyne v konaní (navyše v inej právnej veci) ako prejav samotného výkonu súdnictva nemôže zakladať dôvod jej zaujatosti. Za dôvod, ktorý by zakladal vylúčenie sudkyne, nepovažoval ani disciplinárne konanie vedené proti nej Najvyšším správnym súdom Slovenskej republiky pod sp. zn. 31D/18/2022, na ktoré dal sťažovateľ podľa jeho vyjadrenia podnet a ktoré bolo iniciované vtedajšou ministerkou spravodlivosti Mgr. Máriou Kolíkovou.

II.

Argumentácia sťažovateľa

5. Sťažovateľ v podanej ústavnej sťažnosti opätovne uvádza dôvody, ktoré boli predmetom jeho uplatnených námietok zaujatosti a spochybňuje postup pridelenia veci sudkyňi Mgr. Kataríne Škultétyovej po samotnom rozhodnutí súdu prvej inštancie vo veci samej, čo je podľa jeho názoru v rozpore so zákonom č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. S poukazom na nálezy ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 406/2020 a III. ÚS 488/2022 (ktorými bolo konštatované aj porušenie základných práv sťažovateľa) zastáva názor, že krajský súd pochybil, ak zákonnú sudkyňu Mgr. Katarínu Škultétyovú nevyvlúčil z prejednávania a rozhodovania veci, keďže v danom prípade boli pre jej vylúčenie splnené všetky zákonné predpoklady. Vyslovuje nesúhlas s konštatovaním krajského súdu, že dôvodom na vylúčenie sudkyne nemôže byť tá skutočnosť, že vtedajšia ministerka spravodlivosti Mgr. Kolíková iniciovala voči sudkyňi disciplinárne konanie. Z vyjadrenia zákonnej sudkyne na disciplinárnom pojednávaní je totiž zrejmé, že sudkyňa vnímala a verbalizovala súvislosť medzi jej disciplinárnym stíhaním a právnym zástupcom sťažovateľa, keďže v jednom zo súdnych konaní, ktoré boli predmetom disciplinárneho konania, bol sťažovateľ zastúpený advokátskou kanceláriou, v ktorej bola spoločníčkou vtedajšia ministerka spravodlivosti Mgr. Kolíková. Ďalej sťažovateľ poukazuje na viaceré vyjadrenia a správanie sudkyne v konaní vedenom pod sp. zn. B1-3P/15/2015, z ktorého je zrejмый jej nepriateľský postoj voči sťažovateľovi. Uvedené svedčí o tom, že sudkyňa neposkytuje ani len minimálne záruky, že jej konanie bude nezaujaté. Napadnutým uznesením krajského súdu o nevyvlúčení zákonnej sudkyne tak došlo podľa názoru sťažovateľa k porušeniu jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj jeho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

6. Podstatou ústavnej sťažnosti je namietané porušenie základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a tiež jeho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením krajského súdu, ktorý nevytlúčil zákonnú sudkyňu mestského súdu z prejednávania a rozhodovania jeho právnej veci.

7. Namietané porušenie označených práv ústavný súd posúdil s ohľadom na to, či neexistuje všeobecný súd, ktorý by mohol rozhodnúť o ochrane práv sťažovateľa. V tejto súvislosti poukazuje na princíp subsidiarity zakotvený v čl. 127 ods. 1 ústavy, podľa ktorého môže konať o namietanom porušení sťažovateľových práv a vecne sa zaoberať jeho ústavnou sťažnosťou len vtedy, ak sa sťažovateľ nemôže domáhať ochrany svojich práv pred iným súdom. Zmysel a účel princípu subsidiarity spočíva v tom, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý sa uplatní až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity ochrany ústavnosti ústavným súdom podľa zásad uvedených v § 132 ods. 2 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov [(ďalej len „zákon o ústavnom súde“); obdobne III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05, II. ÚS 137/2019, III. ÚS 214/2024].

8. Ústavný súd odkazuje na svoju ustálenú judikatúru (II. ÚS 671/2015, II. ÚS 313/2016, III. ÚS 32/2017, I. ÚS 164/2017, IV. ÚS 495/2021), v zmysle ktorej ak sa sťažovateľ v ďalšom konaní v merite veci pred všeobecnými súdmi môže domáhať ochrany svojich práv podaním odvolania proti rozhodnutiam prvoinštančného súdu (prípadne aj dovolania proti rozhodnutiam odvolacieho súdu), je potrebné jeho ústavnú sťažnosť podľa čl. 127 ústavy odmietnuť ako neprípustnú.

9. Predmet konania o uplatnenej námietke zaujatosti konajúceho sudcu nemožno stotožňovať s predmetom konania, v ktorom dotknutý sudca koná a rozhoduje. Konanie o uplatnenej námietke zaujatosti končí rozhodnutím, ktorým konkrétny sudca je alebo nie je vylúčený z prerokovania a rozhodovania určitej veci. Toto rozhodnutie však nie je rozhodnutím o otázke tvoriacej predmet sporového konania, v ktorom namietaný sudca konal. Konanie o uplatnenej námietke zaujatosti sudcu preto predstavuje čiastkový procesný postup všeobecného súdu smerujúci k rozhodnutiu slúžiacemu na zabezpečenie rozhodovania sporovej veci nestranným súdom. Kvalita rozhodovania súdu o námietke zaujatosti sudcu tak nachádza svoj odraz i v kvalite meritórneho rozhodnutia v konaní, v ktorom bola námietka zaujatosti sudcu vznesená (m. m. III. ÚS 30/2010, III. ÚS 531/2014).

10. Konkrétne námietku porušenia práva na zákonného sudcu, resp. práva na nestranný súd je možné odôvodniť tak v odvolacom konaní uplatnením odvolacieho dôvodu podľa § 365 ods. 1 písm. c) CSP, ako aj za splnenia zákonom ustanovených podmienok v dovolacom konaní podľa

§ 420 písm. e) CSP, podľa ktorého dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd.

11. Platná právna úprava civilného sporového konania tak poskytuje strane sporu možnosť domáhať sa nápravy závažného procesného pochybenia spočívajúceho v rozhodovaní veci sudcom, ktorý mal byť z jej prejednávania vylúčený jednak v priebehu konania prostredníctvom konania o námietke zaujatosti, ale aj (za splnenia zákonom ustanovených podmienok) prostredníctvom riadnych alebo následne mimoriadnych opravných prostriedkov proti meritórnemu rozhodnutiu v konkrétnej veci (pozri tiež IV. ÚS 5/2019).

12. V danom prípade sťažovateľ vzniesol v priebehu odvolacieho konania viaceré námietky zaujatosti proti zákonnej sudkyňi mestského súdu Mgr. Kataríne Škultétyovej, ktorej bola vec pridelená 3. januára 2023, t. j. po meritórnom rozhodnutí súdu prvej inštancie z 3. marca 2022. Odvolacie konanie iniciované sťažovateľom bolo právoplatne ukončené potvrdzujúcim rozsudkom krajského súdu sp. zn. 12CoP/24/2023 z 31. januára 2024, proti ktorému podal sťažovateľ podľa zistenia ústavného súdu (v súčinnosti s mestským súdom) dovolanie.

13. Z obsahu vyžiadaného dovolania pritom vyplýva, že sťažovateľ síce jeho prípustnosť vyvodil okrem iného aj z § 420 písm. e) CSP, avšak podstatou jeho dovolacej argumentácie v tomto smere boli iba tvrdenia o zaujatosti sudcu Mgr. Róberta Bardáča, ktorý vo veci sťažovateľa konal a rozhodoval pred pridelením veci sudkyňi Mgr. Kataríne Škultétyovej. Ústavný súd v tejto súvislosti konštatuje, že subsidiarita ústavnej sťažnosti má dimenziu formálnu i materiálnu. Formálna dimenzia znamená, že sťažovateľ pred podaním ústavnej sťažnosti musí „formálne“ podať všetky prostriedky na ochranu práv, ktorými disponuje, a materiálnou subsidiaritou je myslené to, že tieto prostriedky odôvodní spôsobom, ktorý všeobecnému súdu umožní ústavnoprávny prieskum (I. ÚS 360/2018). Sťažovateľ však týmto spôsobom nepostupoval. Je totiž zrejmé, že svoje argumenty tvoriace ťažisko jeho ústavnej sťažnosti týkajúce sa (nesprávneho) pridelenia veci zákonnej sudkyňi Mgr. Kataríne Škultétyovej, ako aj spochybnenia rozhodnutia krajského súdu o jej nevylúčení mal nepochybne nasmerovať do ním iniciovaného odvolacieho konania, čo však neurobil. Predmetné pochybenie sťažovateľa však nie je možné nahrádzať podaním ústavnej sťažnosti, pretože sa tým nerešpektuje subsidiárna pôsobnosť ústavného súdu, ktorý (ako už bolo vysvetlené) môže založiť svoju právomoc na konanie o nej až vtedy, keď fyzická osoba alebo právnická osoba nemá inú ústavnú a zákonnú možnosť účinnej ochrany svojich práv. Konanie o ústavnej sťažnosti totiž nie je a ani nemôže byť pomyselnou „skratkou“, ktorou by bolo možné obchádzať konanie už vedené, resp. ktoré môže byť vedené na návrh sťažovateľa pred inými orgánmi verejnej moci.

14. Skutočnosť, že sťažovateľ mal k dispozícii právny prostriedok spôsobilý zabezpečiť ochranu jeho namietaných práv, ktorý však riadne nevyužil, založila dôvod na odmietnutie jeho ústavnej sťažnosti pre jej neprípustnosť podľa § 56 ods. 2 písm. d) v spojení s § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

15. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku sa ústavný súd ďalšími požiadavkami sťažovateľa uvedenými v petite nezaoberal, keďže ich posudzovanie je viazané na vyslovenie porušenia označených práv a slobôd, k čomu v tomto prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. júna 2024

Libor Duľa
predseda senátu